

I

(Akty ustawodawcze)

DYREKTYWY

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2014/61/UE

z dnia 15 maja 2014 r.

w sprawie środków mających na celu zmniejszenie kosztów realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Gospodarka cyfrowa w znaczący sposób zmienia oblicze rynku wewnętrznego. Dzięki swojej innowacyjności, tempu rozwoju i transgranicznemu zasięgowi zdolna jest przenieść integrację rynku wewnętrznego na nowy poziom. Wizją Unii jest gospodarka cyfrowa, która niesie trwałe korzyści natury gospodarczej i społecznej w oparciu o nowoczesne usługi *online* i szybkie łącza internetowe. Infrastruktura cyfrowa wysokiej jakości stanowi podstawę praktycznie wszystkich sektorów nowoczesnej i innowacyjnej gospodarki i ma strategiczne znaczenie pod względem spójności społecznej i terytorialnej. Z tego względu wszyscy obywatele, jak również sektor prywatny i publiczny muszą mieć możliwość udziału w gospodarce cyfrowej.
- (2) Uznając znaczenie dostępu do szybkich łączy szerokopasmowych, państwa członkowskie przyjęły ambitne cele w zakresie rozwoju sieci szerokopasmowych określone w komunikacie Komisji „Europejska agenda cyfrowa — Cyfrowe stymulowanie europejskiego wzrostu gospodarczego” („agenda cyfrowa”), a mianowicie: do 2013 r. zapewnić wszystkim obywatelom Europy podstawowy dostęp do łączy szerokopasmowych, zapewnić, by do 2020 r. wszyscy obywatele Europy mieli możliwość dostępu do łączy o znacznie większej przepustowości, przekraczającej 30 Mb/s, przy czym co najmniej 50 % gospodarstw domowych w Unii ma mieć abonament na dostęp do łączy internetowych o przepustowości przekraczającej 100 Mb/s.
- (3) Zważywszy na szybki rozwój techniki, wykładniczy wzrost ruchu w internecie i rosnące zapotrzebowanie na e-usługi, należy uznać cele określone w agendzie cyfrowej za absolutne minimum, a Unia powinna postawić sobie bardziej ambitne cele dotyczące łączy szerokopasmowych, aby jeszcze w większym stopniu zwiększyć wzrost gospodarczy, konkurencyjność i wydajność. W kontekście przeglądu niniejszej dyrektywy Komisja powinna ocenić, czy i w jaki sposób niniejsza dyrektywa może jeszcze bardziej przyczynić się do osiągnięcia tego celu.

⁽¹⁾ Dz.U. C 327 z 12.11.2013, s. 102.

⁽²⁾ Dz.U. C 280 z 27.9.2013, s. 50.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 15 kwietnia 2014 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 8 maja 2014 r.

- (4) W agendzie cyfrowej stwierdzono również, że prowadzona polityka musi doprowadzić do obniżenia kosztów zapewnienia dostępu szerokopasmowego na całym terytorium Unii, w tym poprzez stosowne planowanie i koordynację oraz zmniejszenie obciążeń administracyjnych. W tym względzie państwa członkowskie muszą najpierw dokonać zasadniczych inwestycji, aby umożliwić wspólne korzystanie z infrastruktury technicznej. Mając na względzie cele agendy cyfrowej, a jednocześnie zdając sobie sprawę ze znacznego zmniejszenia zasobów finansowych przeznaczonych na łącza szerokopasmowe w ramach instrumentu „Łącząc Europę” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013⁽¹⁾, państwa członkowskie powinny być w stanie — na potrzeby realizacji celów niniejszej dyrektywy — wykorzystywać unijne środki finansowe dostępne zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi.
- (5) Zmniejszenie kosztów realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej przyczyniłoby się również do cyfryzacji sektora publicznego, umożliwiając osiągnięcie efektu dźwigni cyfrowej we wszystkich sektorach gospodarki — oprócz obniżenia kosztów administracji publicznej i zwiększenia efektywności usług świadczonych obywatelom.
- (6) Uwzględniając potrzebę podjęcia działań na szczeblu unijnym w celu zapewnienia większego zasięgu dostępu szerokopasmowego, w tym poprzez zmniejszenie kosztów szybkiej infrastruktury szerokopasmowej, jak odzwierciedlono w konkluzjach Rady Europejskiej z dnia 13/14 grudnia 2012 r., komunikat Komisji dotyczący Aktu o jednolitym rynku II podkreśla konieczność podjęcia dodatkowych wysiłków zmierzających do szybkiego osiągnięcia celów zawartych w europejskiej agendzie cyfrowej m.in. poprzez rozwiązanie problemów związanych z inwestycjami w szybkie sieci.
- (7) Realizacja stacjonarnych i bezprzewodowych szybkich sieci łączności elektronicznej w całej Unii wymaga znaczących inwestycji, z których dużą część stanowią koszty robót w zakresie inżynierii lądowej i wodnej robót inżynierijno-budowlanych. Poprzez pewne ograniczenie tych kosztownych robót inżynierijno-budowlanych można by usprawnić realizację łączy szerokopasmowych.
- (8) Znaczną część tych kosztów powodują nieefektywne rozwiązania stosowane w procesie realizacji sieci szerokopasmowych związane z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury pasywnej (np. przewodów, kanałów kablowych, studzienek, szafek ulicznych, słupów, masztów, anten, słupów kratowych i innych pomocniczych elementów infrastruktury), wąskie gardła związane z koordynacją robót inżynierijno-budowlanych, uciążliwe procedury administracyjne dotyczące udzielania zezwoleń oraz wąskie gardła dotyczące rozmieszczania sieci wewnątrz budynków, co powoduje powstawanie znacznych barier finansowych, w szczególności w obszarach wiejskich.
- (9) Środki mające na celu zwiększenie efektywności wykorzystania istniejącej infrastruktury oraz zmniejszenie kosztów nowych robót inżynierijno-budowlanych i przeszkód utrudniających ich wykonywanie powinny w istotny sposób przyczynić się do zapewnienia szybkiej i szerokiej realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej, utrzymując jednocześnie skuteczną konkurencję i nie wpływając negatywnie na bezpieczeństwo, ochronę i sprawne funkcjonowanie istniejącej infrastruktury publicznej.
- (10) Niektóre państwa członkowskie przyjęły środki mające na celu zmniejszenie kosztów zapewnienia dostępu szerokopasmowego. Niemniej jednak takie praktyki pozostają rzadkie i rozproszone. Przełożenie tych rozwiązań na skalę całej Unii mogłoby istotnie przyczynić się do ustanowienia jednolitego rynku cyfrowego. Ponadto różnicowanie wymogów regulacyjnych niekiedy uniemożliwia współpracę między przedsiębiorstwami użyteczności publicznej i może powodować przeszkody w dostępie do rynku dla nowych operatorów sieci i nowych możliwości biznesowych, co utrudnia rozwój rynku wewnętrznego użytkownika i realizacji infrastruktury technicznej na potrzeby szybkich sieci łączności elektronicznej. Ponadto inicjatywy na poziomie państw członkowskich nie zawsze wydają się całościowe, podczas gdy niezbędne jest, aby działania były podejmowane w odniesieniu do całego procesu realizacji i wszystkich sektorów, tak aby osiągnąć spójne i znaczące efekty.
- (11) Celem niniejszej dyrektywy jest określenie pewnych minimalnych praw i obowiązków mających zastosowanie w całej Unii, tak aby ułatwić realizację szybkich sieci łączności elektronicznej i koordynację między sektorami. Zapewniając minimum równych warunków działania, przepisy tu określone powinny pozostawać bez uszczerbku dla stosowanych już najlepszych praktyk i środków przyjmowanych na szczeblu krajowym i lokalnym, które zawierają bardziej szczegółowe przepisy i warunki oraz dodatkowe środki uzupełniające takie prawa i obowiązki, zgodnie z zasadą pomocniczości.
- (12) W świetle zasady *lex specialis*, jeżeli mają zastosowanie bardziej szczegółowe środki regulacyjne zgodne z prawem Unii, to mają one pierwszeństwo w stosunku do minimalnych praw i obowiązków przewidzianych w niniejszej

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129).

dyrektywie. Dlatego niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla unijnych ram regulacyjnych dotyczących łączności elektronicznej określonych w dyrektywie 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾ oraz w dyrektywie 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾, dyrektywie 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽³⁾, dyrektywie 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁴⁾ oraz dyrektywie Komisji 2002/77/WE ⁽⁵⁾, w tym dla środków krajowych przyjętych zgodnie z tymi ramami regulacyjnymi, takich jak szczegółowe symetryczne i niesymetryczne środki regulacyjne.

- (13) Dla operatorów sieci łączności elektronicznej, w szczególności nowych podmiotów na rynku, o wiele bardziej wydajne może być wykorzystywanie już istniejącej infrastruktury technicznej, w tym należącej do innych przedsiębiorstw użyteczności publicznej, na potrzeby realizacji sieci łączności elektronicznej, w szczególności na obszarach, gdzie niedostępna jest odpowiednia sieć łączności elektronicznej lub gdzie budowa nowej infrastruktury technicznej może być nieopłacalna. Ponadto synergie między sektorami mogą znacząco zredukować konieczność prowadzenia robót budowlanych związanych z realizacją sieci łączności elektronicznej i tym samym mogą także zmniejszyć związane z nimi koszty społeczne i środowiskowe, takie jak zanieczyszczenie, uciążliwość i zatopy komunikacyjne. Z tego względu niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie nie tylko do dostawców publicznych sieci łączności, ale również do wszelkich właścicieli lub posiadaczy praw do użytkowania — w tym drugim przypadku bez uszczerbku dla praw własności stron trzecich — rozległej i wszechobecnej infrastruktury technicznej, w ramach której można umieścić elementy sieci łączności elektronicznej, takie jak sieci techniczne wykorzystywane do dostarczania usług elektroenergetycznych, gazowych, wodociągowych, kanalizacyjnych i odprowadzania wód opadowych, grzewczych i transportowych.
- (14) Aby lepiej udostępniać szybkie sieci łączności elektronicznej na rynku wewnętrznym, niniejsza dyrektywa powinna przewidzieć, by dostawcy publicznych sieci łączności mieli prawo dostępu do infrastruktury technicznej bez względu na jej położenie, na uczciwych i rozsądnych warunkach dających się pogodzić z normalnym wykonywaniem praw własności. Obowiązek udzielenia dostępu do infrastruktury technicznej nie powinien naruszać praw właściciela gruntu lub budynku, w którym znajduje się przedmiotowa infrastruktura.
- (15) Z uwagi na mały stopień zróżnicowania obiekty techniczne sieci mogą w wielu przypadkach pomieścić jednocześnie wiele różnych elementów sieci łączności elektronicznej, w tym elementy umożliwiające świadczenie usług dostępu szerokopasmowego o przepustowości wynoszącej co najmniej 30 Mb/s zgodnie z zasadą neutralności technologicznej, bez wpływu na główną realizowaną usługę i przy minimalnych kosztach adaptacji. Dlatego infrastruktura techniczna przeznaczona tylko do umieszczenia w niej innych elementów sieci, która nie staje się sama aktywnym elementem sieci — jak w przypadku ciemnego światłowodu — może być zasadniczo wykorzystywana do ulokowania w niej kabli i urządzeń łączności elektronicznej oraz wszelkich innych elementów sieci łączności elektronicznej, niezależnie od jej faktycznego użytkowania lub własności, jeżeli nie ma problemów związanych z bezpieczeństwem lub uszczerbku dla przyszłych interesów gospodarczych właściciela infrastruktury. Infrastruktura publicznych sieci łączności może w zasadzie być również wykorzystywana do umieszczania w niej elementów innych sieci i dlatego państwa członkowskie mogą w odpowiednich przypadkach postanowić o stosowaniu zasady wzajemności i umożliwić operatorom publicznych sieci łączności oferowanie dostępu do ich sieci do celów realizacji innych sieci. Bez uszczerbku dla realizacji szczególnego interesu ogólnego związanego ze świadczeniem usługi głównej należy wspierać synergie między operatorami sieci, tak aby przyczyniały się one jednocześnie do osiągnięcia celów agendy cyfrowej.
- (16) O ile niniejsza dyrektywa nie powinna powodować uszczerbku dla wszelkich szczegółowych zabezpieczeń niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa i zdrowia publicznego, ochrony i integralności sieci — w szczególności infrastruktury krytycznej — oraz do zapewnienia, aby nie został wywarty niekorzystny wpływ na usługę główną świadczoną przez operatora sieci — w szczególności sieci używanych do dostarczania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi — to jednak przepisy ogólne prawa krajowego, które zabraniałyby operatorom sieci prowadzenia negocjacji w sprawie udostępnienia infrastruktury technicznej dostawcom sieci łączności elektronicznej, mogłyby uniemożliwiać stworzenie rynku dostępu do infrastruktury technicznej. Dlatego takie przepisy ogólne należy znieść. Jednocześnie środki określone w niniejszej dyrektywie nie powinny powodować uszczerbku dla możliwości zwiększenia przez państwa członkowskie atrakcyjności udzielania dostępu do infrastruktury przez operatorów użyteczności publicznej poprzez wyłączenie przychodów pochodzących z takiej usługi z podstawy służącej do obliczania taryf dla użytkowników końcowych w odniesieniu do głównych przedmiotów działalności takiego operatora, zgodnie z obowiązującym prawem Unii.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 33).

⁽²⁾ Dyrektywa 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa o dostępie) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 7).

⁽³⁾ Dyrektywa 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o zezwoleniach) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 21).

⁽⁴⁾ Dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) (Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 51).

⁽⁵⁾ Dyrektywa Komisji 2002/77/WE z dnia 16 września 2002 r. w sprawie konkurencji na rynkach sieci i usług łączności elektronicznej (Dz.U. L 249 z 17.9.2002, s. 21).

- (17) Operator sieci może odmówić dostępu do określonej infrastruktury technicznej z przyczyn obiektywnych. W szczególności dana infrastruktura techniczna może nie być odpowiednia pod względem technicznym ze względu na szczególne okoliczności związane z infrastrukturą będącą przedmiotem wniosku o udzielenie dostępu, takie jak brak w danym momencie wolnego miejsca, lub ze względu na odpowiednio wykazane — na przykład w publicznie dostępnych planach inwestycyjnych — zapotrzebowanie na miejsce w przyszłości. Podobnie, w konkretnych okolicznościach wspólne korzystanie z infrastruktury może zagrozić bezpieczeństwu lub zdrowiu publicznemu, ochronie i integralności sieci — w tym infrastruktury krytycznej — lub zagrazić świadczeniu usług, które są świadczone za pośrednictwem danej infrastruktury w pierwszej kolejności. Ponadto, jeżeli operator sieci oferuje już hurtowy dostęp do infrastruktury sieci technicznej, który spełnia potrzeby podmiotu ubiegającego się o dostęp, to udzielenie dostępu do bazowej infrastruktury technicznej może mieć negatywne skutki ekonomiczne dla jego modelu biznesowego i motywacji do inwestowania, a także może pociągać za sobą skutki w postaci nieefektywnego dublowania elementów sieci. Równocześnie w przypadku obowiązków w zakresie dostępu do infrastruktury technicznej nałożonych na podstawie unijnych ram regulacyjnych dotyczących łączności elektronicznej, takich jak ramy regulacyjne dotyczące przedsiębiorstw o znaczącej pozycji rynkowej, sytuacja ta jest już objęta zakresem szczególnych obowiązków regulacyjnych, na które niniejsza dyrektywa nie powinna mieć wpływu.
- (18) W przypadku gdy przedsiębiorstwa dostarczające lub upoważnione do dostarczania sieci łączności zwracają się z wnioskiem o udzielenie dostępu w danym obszarze, operatorzy sieci powinni przedstawić ofertę wspólnego korzystania z ich obiektów na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach i zasadach, również cenowych, chyba że odmówiono dostępu z przyczyn obiektywnych. W zależności od okoliczności istnieje kilka czynników, które mogą mieć wpływ na warunki, na jakich udzielany jest dostęp, np.: dodatkowe koszty utrzymania i adaptacji; zapobiegawcze środki ochronne, jakie należy podjąć w celu ograniczenia negatywnego wpływu na bezpieczeństwo, ochronę i integralność sieci; ustalenia dotyczące odpowiedzialności w przypadku uszkodzeń; korzystanie z dotacji publicznych na budowę infrastruktury, w tym szczególne warunki i zasady związane z takimi dotacjami lub przewidziane w prawie krajowym zgodnie z prawem unijnym; zdolność realizacji lub udostępnienia infrastruktury o przepustowości wystarczającej do wypełniania obowiązku świadczenia usługi publicznej; ograniczenia wynikające z przepisów krajowych mające na celu ochronę środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwa publicznego lub wynikające z lokalnych lub krajowych celów w zakresie zagospodarowania przestrzennego.
- (19) W przypadku braku porozumienia w trakcie negocjacji handlowych dotyczących warunków i zasad technicznych i handlowych każda strona powinna mieć możliwość zwrócenia się do organu ds. rozstrzygania sporów na szczeblu krajowym o narzucenie stronom rozwiązania, tak aby nie dopuścić do przypadków nieuzasadnionej odmowy prowadzenia pertraktacji lub narzucania nieracjonalnych warunków. Określając ceny przyznania dostępu, organ ds. rozstrzygania sporów powinien zapewnić, by strona udzielająca dostępu miała uczciwą możliwość odzyskania kosztów związanych z udzieleniem dostępu do swojej infrastruktury technicznej, z uwzględnieniem specyficznych warunków krajowych oraz wszelkich struktur taryfowych wprowadzonych po to, aby stworzyć uczciwą możliwość odzyskania kosztów, uwzględniając wszelkie poprzednie środki zaradcze nałożone przez krajowe organy regulacyjne. Organ ds. rozstrzygania sporów powinien przy tym również uwzględnić wpływ dostępu, o który wystąpiono, na plan biznesowy strony udzielającej dostępu, w tym inwestycje dokonane przez stronę udzielającą dostępu, do której wystąpiono z wnioskiem o dostęp, w szczególności na infrastrukturę techniczną, o dostęp do której wystąpiono. W szczególnym przypadku dostępu do infrastruktury technicznej dostawców publicznych sieci łączności inwestycje dokonane w taką infrastrukturę mogą przyczynić się bezpośrednio do osiągnięcia celów agendy cyfrowej, a na konkurencję na rynku niższego szczebla może mieć wpływ niewłaściwa działalność rynkowa. Z tego względu wszelkie obowiązki w zakresie dostępu powinny w pełni uwzględniać efektywność ekonomiczną takich inwestycji w oparciu o ich profil ryzyka, harmonogramy zwrotu z inwestycji, wpływ udzielenia dostępu na konkurencję na rynku niższego szczebla, a w konsekwencji — na ceny i zwrot z inwestycji, amortyzację aktywów sieci w chwili złożenia wniosku o udzielenie dostępu, wszelkie argumenty biznesowe za realizacją danej inwestycji, w szczególności w przypadku infrastruktury technicznej wykorzystywanej do świadczenia usług szybkiej łączności elektronicznej, oraz wszelkie możliwości wspólnej realizacji sieci uprzednio zaoferowane wnioskującemu o dostęp.
- (20) Aby skutecznie zaplanować realizację szybkich sieci łączności elektronicznej i zapewnić najskuteczniejsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury odpowiedniej do celu realizacji sieci łączności elektronicznej, przedsiębiorstwa dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności elektronicznej powinny mieć dostęp do określonego minimum informacji dotyczących infrastruktury technicznej dostępnej na obszarze realizacji. Takie określone minimum informacji powinno umożliwić ocenę możliwości wykorzystania istniejącej infrastruktury na danym obszarze, a także ograniczyć uszkodzenia istniejącej infrastruktury technicznej. Z uwagi na liczbę zainteresowanych stron oraz w celu ułatwienia dostępu do takich informacji, także pomiędzy sektorami i państwami, takie określone minimum informacji powinno zostać udostępnione za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego. Taki pojedynczy punkt informacyjny powinien umożliwiać dostęp do określonego minimum informacji dostępnych już w formie elektronicznej, z zastrzeżeniem ograniczeń mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa i integralności sieci, w szczególności infrastruktury krytycznej, lub ochronę uzasadnionych tajemnic operacyjnych i handlowych.
- (21) Niniejsza dyrektywa nie nakłada na państwa członkowskie nowych obowiązków w zakresie sporządzania map, ale stanowi, że określone minimum informacji zgromadzonych już przez podmioty sektora publicznego

i dostępnych w formacie elektronicznym w oparciu o inicjatywy krajowe oraz prawo unijne, jak np. dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾, powinno zostać udostępnione, np. za pomocą hiperlinku, pojedynczemu punktowi informacyjnemu. To umożliwiłoby skoordynowany dostęp do informacji na temat infrastruktury technicznej dla dostawców publicznych sieci łączności, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo i integralność takich informacji, w szczególności w odniesieniu do krytycznej infrastruktury krajowej. Udzielanie takich informacji powinno pozostawać bez uszczerbku dla wymagań w zakresie przejrzystości stosowanych już w odniesieniu do ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego zgodnie z dyrektywą 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾. Jeżeli informacje dostępne dla sektora publicznego nie zapewniają odpowiedniej wiedzy na temat istniejącej infrastruktury technicznej w danym obszarze lub na temat infrastruktury określonego rodzaju, operatorzy sieci powinni udostępniać takie informacje przedsiębiorstwom dostarczającym lub upoważnionym do dostarczania publicznych sieci łączności.

- (22) Jeżeli określone minimum informacji nie jest dostępne za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego, to jednak należy mimo wszystko zapewnić przedsiębiorstwom dostarczającym lub upoważnionym do dostarczania publicznych sieci łączności możliwość bezpośredniego zażądania takich określonych informacji od każdego operatora sieci na danym obszarze. Ponadto, jeżeli wniosek jest uzasadniony, w szczególności z uwagi na możliwość współdzielenia istniejącej infrastruktury technicznej lub koordynacji robót budowlanych, przedsiębiorstwa dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności powinni mieć możliwość przeprowadzenia inspekcji na miejscu i zażądania informacji na temat planowanych robót budowlanych na przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących warunkach i bez uszczerbku dla zabezpieczeń przyjętych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i integralności sieci oraz ochrony poufności i tajemnic operacyjnych i handlowych. Należy zachęcać do większej przejrzystości w odniesieniu do planowanych robót budowlanych ze strony samych operatorów sieci lub za pośrednictwem pojedynczych punktów informacyjnych, w szczególności w odniesieniu do obszarów największej użyteczności, poprzez kierowanie upoważnionych operatorów do takich informacji, jeżeli są dostępne.
- (23) W przypadku powstania sporów dotyczących dostępu do informacji na temat infrastruktury technicznej w celu realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej organ ds. rozstrzygania sporów powinien mieć możliwość rozwiązywania takich sporów poprzez wydanie wiążącej decyzji. W każdym przypadku decyzje takiego organu nie powinny przesądzać o braku możliwości skierowania przez każdą ze stron danej sprawy do sądu.
- (24) Koordynacja robót budowlanych w zakresie infrastruktury technicznej może zapewnić znaczące oszczędności i ograniczyć niedogodności dla obszaru, na którym realizowane są nowe sieci łączności elektronicznej. Z tego powodu należy zabronić ograniczeń regulacyjnych, które zasadniczo uniemożliwiają negocjacje między operatorami sieci mające na celu skoordynowanie takich robót prowadzących do realizacji także szybkich sieci łączności elektronicznej. W przypadku robót budowlanych niefinansowanych ze środków publicznych niniejsza dyrektywa nie powinna powodować uszczerbku dla prawa zainteresowanych stron do zawierania umów o koordynacji robót budowlanych zgodnie ze swoimi własnymi planami inwestycyjnymi i biznesowymi oraz preferowanymi ramami czasowymi.
- (25) Roboty budowlane finansowane w całości lub w części ze środków publicznych powinny mieć na celu maksymalizowanie pozytywnego skutku zbiorczego poprzez wykorzystywanie pozytywnych efektów zewnętrznych tych robót w różnych sektorach i zapewnienie równych szans w odniesieniu do współdzielenia dostępnej i planowanej infrastruktury technicznej w związku z realizacją sieci łączności elektronicznej. Złożone w odpowiednim czasie i uzasadnione wnioski dotyczące koordynacji realizacji elementów szybkich sieci łączności elektronicznej, zapewniające na przykład pokrycie wszelkich dodatkowych kosztów — w tym kosztów spowodowanych opóźnieniami — i ograniczenie do minimum zmian w oryginalnych planach, powinny być uwzględniane, na proporcjonalnych, niedyskryminujących i przejrzystych warunkach, przez operatora sieci wykonującego — bezpośrednio lub pośrednio, np. poprzez podwykonawców — dane roboty budowlane, ale nie powinno to mieć negatywnego wpływu na główny cel robót budowlanych finansowanych ze środków publicznych. Bez uszczerbku dla obowiązujących zasad pomocy państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzenia innych przepisów dotyczących podziału kosztów związanych ze skoordynowaną realizacją. Należy udostępnić szczegółowe procedury ugodowe, tak aby zapewnić szybkie rozwiązywanie sporów dotyczących negocjowania tych umów o koordynacji na, proporcjonalnych, sprawiedliwych i niedyskryminujących warunkach. Takie przepisy powinny pozostawać bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do rezerwowania miejsca dla sieci łączności elektronicznej nawet w przypadku braku konkretnych wniosków, aby sprostać zapotrzebowaniu na infrastrukturę techniczną w przyszłości i maksymalnie wykorzystać wartość robót budowlanych, lub do przyjmowania środków przyznających podobne prawa do koordynacji robót budowlanych operatorom innych rodzajów sieci, takich jak sieci gazowe lub elektryczne.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 345 z 31.12.2003, s. 90).

- (26) W związku z realizacją sieci łączności elektronicznej lub nowych elementów sieci może być koniecznych wiele różnych zezwoleń, takich jak np. pozwolenia budowlane, pozwolenia w zakresie planowania przestrzennego, środowiskowe i inne, tak aby chronić ogólne interesy krajowe i unijne. Liczba zezwoleń wymaganych do realizacji różnych rodzajów sieci łączności elektronicznej oraz lokalny charakter realizacji mogą oznaczać konieczność stosowania różnych procedur i warunków. Należy zachować prawa każdego właściwego organu do uczestnictwa w procedurach i do utrzymania swoich uprawnień w zakresie podejmowania decyzji zgodnie z zasadą pomocniczości, ale jednocześnie w pojedynczym punkcie informacyjnym powinny być dostępne wszystkie stosowne informacje na temat procedur i warunków ogólnych mających zastosowanie do robót budowlanych. W ten sposób można osiągnąć uproszczenie i zwiększyć wydajność i przejrzystość, w szczególności w odniesieniu do nowych podmiotów na rynku lub mniejszych operatorów, którzy nie są aktywni na danym terenie. Ponadto państwa członkowskie powinny móc zapewnić przedsiębiorstwom dostarczającym lub upoważnionym do dostarczania publicznych sieci łączności prawo do składania wniosków o wydanie zezwoleń za pośrednictwem pojedynczego punktu kontaktowego.
- (27) Aby zapewnić, by procedury udzielania zezwoleń nie stanowiły przeszkód na drodze do inwestycji oraz by nie miały negatywnego wpływu na rynek wewnętrzny, państwa członkowskie powinny zapewnić, by decyzja w sprawie wniosku o udzielenie zezwolenia w sprawach dotyczących realizacji sieci łączności elektronicznej lub nowych elementów sieci została w każdym wypadku wydana najpóźniej w terminie czterech miesięcy, bez naruszenia innych konkretnych terminów i zobowiązań określonych w celu odpowiedniego przeprowadzenia procedury, które mają zastosowanie w odniesieniu do procedury przyznawania zezwoleń zgodnie z przepisami krajowymi lub unijnymi. Decyzja taka może być wyraźna lub domniemana, odpowiednio do mających zastosowanie przepisów prawa. W odpowiednich przypadkach państwa członkowskie powinny przewidzieć prawo do odszkodowania dla dostawców, którzy ponoszą szkody w wyniku niedotrzymania przez właściwy organ terminów wydania zezwolenia.
- (28) Aby zapewnić przeprowadzanie takich procedur wydawania zezwoleń w rozsądnych terminach, państwa członkowskie mogłyby rozważyć ustanowienie różnych środków ochronnych, takich jak zgoda domniemana, lub podjąć środki zmierzające do uproszczenia procedur udzielania zezwoleń poprzez m.in. zmniejszenie liczby zezwoleń niezbędnych do realizacji sieci łączności elektronicznej lub zwolnienie niektórych kategorii niewielkich lub znormalizowanych robót budowlanych z obowiązku uzyskania zezwolenia. Organy na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym powinny uzasadniać wszelkie odmowy udzielenia takich zezwoleń w zakresie ich kompetencji, na podstawie obiektywnych, przejrzystych, niedyskryminujących i proporcjonalnych kryteriów i warunków. Powyższe powinno pozostawać bez uszczerbku dla wszelkich środków przyjętych przez państwa członkowskie zwalniających niektóre elementy sieci łączności elektronicznej, pasywne lub aktywne, z procedury udzielania zezwoleń.
- (29) Osiągnięcie celów agendy cyfrowej wymaga, aby realizacja infrastruktury odbywała się bliżej użytkowników końcowych, przy pełnym poszanowaniu zasady proporcjonalności w odniesieniu do wszelkich ograniczeń prawa własności wynikających z realizacji interesów ogólnych. Należy umożliwić doprowadzenie szybkich sieci łączności elektronicznej do użytkownika końcowego przy jednoczesnym zapewnieniu neutralności technologicznej, w szczególności za pośrednictwem wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej przystosowanej do szybkich łączy. Zważywszy, że wykonanie minikanalów podczas budowy budynku wiąże się jedynie z niewielkim dodatkowym kosztem, podczas gdy późniejsze wyposażanie budynków w infrastrukturę do szybkich połączeń może stanowić znaczącą część kosztów realizacji szybkiej sieci, wszystkie nowe budynki lub budynki poddawane remontom generalnym powinny być wyposażane w infrastrukturę techniczną umożliwiającą podłączenie użytkowników końcowych do szybkich sieci. Aby zrealizować szybkie sieci łączności elektronicznej, nowe budynki wielorodzinne oraz budynki wielorodzinne poddawane generalnemu remontowi powinny być wyposażane w punkt dostępu, dzięki któremu dostawca może uzyskać dostęp do infrastruktury znajdującej się wewnątrz budynku. Ponadto przedsiębiorcy budowlani powinni przewidzieć wykonanie pustych kanałów prowadzących od każdego lokalu do punktu dostępu położonego wewnątrz lub na zewnątrz budynku wielorodzinnego. Mogą wystąpić przypadki, takie jak nowe budynki jednorodzinne lub duże prace remontowe na odosobnionych obszarach, w których perspektywę wprowadzenia szybkich połączeń uznaje się z obiektywnych przyczyn za zbyt odległą, aby uzasadnić realizację wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej przystosowanej do szybkich łączy lub wykonanie punktu dostępu, lub w których realizacja tej infrastruktury byłaby nieproporcjonalna z innych względów: ekonomicznych, konserwatorskich lub środowiskowych, jak np. w przypadku pewnych kategorii zabytków.
- (30) Aby pomóc osobom noszącym się z zamiarem kupna lub wynajmu rozpoznać budynki, które są wyposażone w wewnątrzbudynkową infrastrukturę techniczną przystosowaną do szybkich łączy i które w związku z tym oferują znaczny potencjał ograniczenia kosztów, a także aby promować przystosowywanie budynków do szybkich łączy, państwa członkowskie powinny być w stanie opracować dobrowolną etykietę „przystosowywane do łączy szerokopasmowych” dla budynków wyposażonych w taką infrastrukturę i punkt dostępu zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (31) Gdy dostawcy publicznych sieci łączności realizują szybkie sieci łączności elektronicznej na danym obszarze, to mogą odnieść znaczące korzyści skali, jeżeli mają możliwość zakończenia swojej sieci w punkcie dostępu, niezależnie od tego, czy w danej chwili abonent wyraża zainteresowanie usługą, pod warunkiem zminimalizowania

oddziaływania na własność prywatną poprzez wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i przywrócenie naruszonego obszaru do pierwotnego stanu. Jeżeli sieć została doprowadzona do punktu dostępu, to koszt podłączenia dodatkowych klientów jest znacznie niższy, w szczególności w przypadku dostępu do znajdującego się w budynku pionowego segmentu przystosowanego do szybkich połączeń, jeżeli taki segment już istnieje. Cel ten można osiągnąć również wtedy, gdy sam budynek jest wyposażony w szybką sieć łączności elektronicznej, a dowolny dostawca publicznych sieci łączności, który ma w tym budynku aktywnego abonenta, ma dostęp do tej sieci wewnątrzbudynkowej na przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących warunkach i zasadach. Jest tak w szczególności w przypadku państw członkowskich, które przyjęły środki na podstawie art. 12 dyrektywy 2002/21/WE.

- (32) Nowe budynki powinny być wyposażone w wewnątrzbudynkową infrastrukturę przystosowaną do szybkich łączy, a budynki wielorodzinne w punkt dostępu. Państwa członkowskie powinny mieć pewną elastyczność, jeżeli chodzi o osiąganie tego celu. W tym względzie niniejsza dyrektywa nie dąży do harmonizacji przepisów dotyczących odnośnych kosztów, w tym odzyskiwania kosztów wyposażania budynków w wewnątrzbudynkową infrastrukturę techniczną przystosowaną do szybkich łączy i w punkt dostępu.
- (33) Biorąc pod uwagę korzyści społeczne wynikające z cyfrowego włączenia społecznego i ekonomikę realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej, w sytuacji gdy nie ma istniejącej pasywnej ani aktywnej infrastruktury przystosowanej do szybkich połączeń obsługującej lokale użytkowników końcowych ani rozwiązań alternatywnych pozwalających na doprowadzenie szybkich sieci łączności elektronicznej do abonenta, każdy dostawca publicznych sieci łączności powinien mieć prawo do doprowadzenia swojej sieci do prywatnego lokalu na własny koszt pod warunkiem zminimalizowania wpływu na własność prywatną, na przykład, jeżeli jest to możliwe, poprzez ponowne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej dostępnej w budynku lub poprzez pełne przywrócenie odnośnych miejsc do poprzedniego stanu.
- (34) Zgodnie z zasadą pomocniczości, niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać możliwości powierzenia przez państwa członkowskie przewidzianych w niej zadań regulacyjnych podmiotom, które będą najbardziej odpowiedzialne do ich wykonywania, zgodnie z krajowym systemem konstytucyjnym dotyczącym przyznawania kompetencji i uprawnień oraz zgodnie z wymogami określonymi w niniejszej dyrektywie.
- (35) Krajowy organ wyznaczony do rozstrzygania sporów powinien zapewnić bezstronność i niezależność w stosunku do zainteresowanych stron oraz powinien dysponować odpowiednimi kompetencjami i zasobami.
- (36) Państwa członkowskie powinny przewidzieć odpowiednie, skuteczne, proporcjonalne i odstraszające sankcje na wypadek niezastosowania się do krajowych środków przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (37) Aby zapewnić skuteczność pojedynczych punktów informacyjnych przewidzianych w niniejszej dyrektywie, państwa członkowskie powinny zapewnić odpowiednie zasoby oraz powinny zapewnić, aby istotne informacje dotyczące danego obszaru zostały udostępnione w pojedynczych punktach informacyjnych na optymalnym poziomie agregacji, w tym w lokalnym katastrze, tak aby zapewnić zwiększenie efektywności w kontekście przydzielonych zadań. W tym względzie państwa członkowskie mogłyby wziąć pod uwagę możliwe synergie i korzyści zakresu pojedynczych punktów kontaktowych w rozumieniu art. 6 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾, tak aby wykorzystać istniejące struktury i maksymalnie zwiększyć korzyści dla użytkowników końcowych.
- (38) Z uwagi na fakt, że cele niniejszej dyrektywy zmierzającej do ułatwienia realizacji infrastruktury technicznej odpowiedniej dla szybkich sieci łączności elektronicznej w całej Unii nie mogą zostać osiągnięte w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast mogą, ze względu na skalę lub efekty działania, zostać osiągnięte w większym stopniu na szczeblu unijnym, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym samym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (39) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych oraz jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności w odniesieniu do prawa do prywatności i ochrony tajemnic handlowych, swobody prowadzenia działalności gospodarczej, prawa własności oraz prawa do skutecznego środka prawnego. Niniejsza dyrektywa musi być stosowana przez państwa członkowskie zgodnie z tymi prawami i zasadami,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma na celu ułatwienie i wspieranie realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej poprzez promowanie wspólnego korzystania z istniejącej infrastruktury technicznej i poprzez umożliwianie efektywniejszej realizacji nowej infrastruktury technicznej w celu zmniejszenia kosztów związanych z realizacją takich sieci.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 36).

2. Niniejsza dyrektywa ustanawia wymogi minimalne dotyczące robót budowlanych i infrastruktury technicznej, w celu zbliżenia niektórych aspektów przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w tych dziedzinach.
3. Państwa członkowskie mogą utrzymywać lub wprowadzać środki zgodne z przepisami Unii, które idą dalej niż wymogi minimalne określone w niniejszej dyrektywie, aby skuteczniej osiągnąć cel, o którym mowa w ust. 1.
4. Jeżeli którykolwiek przepis niniejszej dyrektywy jest sprzeczny z którymkolwiek przepisem dyrektywy 2002/21/WE, dyrektywy 2002/19/WE, dyrektywy 2002/20/WE, dyrektywy 2002/22/WE lub dyrektywy 2002/77/WE, pierwszeństwo mają odpowiednie przepisy tych dyrektyw.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy zastosowanie mają definicje określone w dyrektywie 2002/21/WE.

Zastosowanie mają również następujące definicje:

- 1) „operator sieci” oznacza przedsiębiorstwo dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności, a także przedsiębiorstwo zapewniające infrastrukturę techniczną przeznaczoną do:
  - a) świadczenia usług w zakresie wytwarzania, przesyłu lub dystrybucji:
    - (i) gazu;
    - (ii) energii elektrycznej, w tym oświetlenia publicznego;
    - (iii) ogrzewania;
    - (iv) wody, w tym również usuwania lub oczyszczania ścieków i nieczystości, zapewniania systemów odwadniania;
  - b) świadczenia usług transportowych obejmujących linie kolejowe, drogi, porty i lotniska;
- 2) „infrastruktura techniczna” oznacza dowolny element sieci, który może służyć do umieszczenia w nim innych elementów sieci, samemu nie stając się aktywnym elementem tej sieci, taki jak rurociągi, kanalizacja, maszty, kanały, komory kontrolne, studzienki kanalizacyjne, szafki, budynki lub wejścia do budynków, instalacje antenowe, wieże i słupy; kable, w tym włókna światłowodowe, w których nie jest realizowana transmisja danych, oraz elementy sieci wykorzystywane do dostarczania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zgodnie z art. 2 pkt 1 dyrektywy Rady 98/83/WE ⁽¹⁾, nie stanowią infrastruktury technicznej w rozumieniu niniejszej dyrektywy;
- 3) „szybka sieć łączności elektronicznej” oznacza dowolną sieć telekomunikacyjną zdolną do dostarczania usług dostępu szerokopasmowego o prędkości co najmniej 30 Mb/s;
- 4) „roboty budowlane” oznaczają każdy całościowy wynik robót budowlanych lub inżynieryjno-budowlanych, który samodzielnie wystarcza do spełnienia funkcji ekonomicznej lub technicznej i obejmuje co najmniej jeden element infrastruktury technicznej;
- 5) „podmiot sektora publicznego” oznacza organ państwowy, regionalny lub lokalny, podmiot prawa publicznego lub stowarzyszenie utworzone przez co najmniej jeden taki organ lub co najmniej jeden taki podmiot prawa publicznego;
- 6) „podmiot prawa publicznego” oznacza podmiot, który posiada wszystkie poniższe cechy:
  - a) został utworzony w konkretnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, nie mając charakteru przemysłowego ani handlowego;
  - b) posiada osobowość prawną; oraz
  - c) jest finansowany w całości lub w przeważającej części przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub inne podmioty prawa publicznego; bądź jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych władz lub podmiotów; bądź ponad połowa członków jego organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego została wyznaczona przez państwo, władze regionalne lub lokalne, lub przez inne podmioty prawa publicznego;
- 7) „wewnątrzbudynkowa infrastruktura techniczna” oznacza infrastrukturę techniczną lub instalacje w obiekcie użytkownika końcowego, w szczególności elementy będące współwłasnością, przeznaczoną do umieszczenia przewodowych lub bezprzewodowych sieci telekomunikacyjnych, które umożliwiają dostarczanie usług łączności elektronicznej, oraz łączącą punkt dostępu budynku z punktem końcowym sieci;

⁽¹⁾ Dyrektywa Rady 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 330 z 5.12.1998, s. 32).

- 8) „wewnątrzbudynkowa infrastruktura techniczna przystosowana do szybkich łączy” oznacza wewnątrzbudynkową infrastrukturę techniczną przeznaczoną do umieszczenia elementów lub umożliwienia realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej;
- 9) „generalne prace remontowe” oznaczają roboty budowlane lub inżynieryjno-budowlane w obiekcie użytkownika końcowego, obejmujące modyfikacje konstrukcyjne całej wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej lub jej znacznej części i wymagające pozwolenia na budowę;
- 10) „pozwolenie” oznacza bezpośrednią lub pośrednią decyzję właściwego organu będącą wynikiem procedury, zgodnie z którą przedsiębiorstwo jest zobowiązane do podjęcia kroków w celu zgodnego z prawem wykonania robót budowlanych lub inżynieryjno-budowlanych;
- 11) „punkt dostępu” oznacza punkt fizyczny znajdujący się wewnątrz lub na zewnątrz budynku, dostępny dla przedsiębiorstwa dostarczającego lub upoważnionego do dostarczania publicznych sieci łączności, za pomocą którego to punktu udostępniane jest połączenie z wewnątrzbudynkową infrastrukturą techniczną przystosowaną do szybkich łączy.

Artykuł 3

Dostęp do istniejącej infrastruktury technicznej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy operator sieci miał prawo oferować przedsiębiorstwom dostarczającym lub upoważnionym do dostarczania sieci łączności elektronicznej dostęp do swojej infrastruktury technicznej na potrzeby realizacji elementów szybkiej sieci łączności elektronicznej. Odwrotnie, państwa członkowskie mogą także przewidzieć, by operatorzy publicznych sieci łączności elektronicznej mieli prawo oferować dostęp do swojej infrastruktury technicznej do celów realizacji sieci innych niż sieci łączności elektronicznej.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby na pisemny wniosek przedsiębiorstwa dostarczającego lub upoważnionego do dostarczania publicznych sieci łączności każdy operator sieci miał obowiązek uznania każdego rozsądnego wniosku o dostęp do jego infrastruktury technicznej, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach i zasadach, w tym cenowych, na potrzeby realizacji elementów szybkiej sieci łączności elektronicznej. Taki pisemny wniosek wyszczególnia elementy projektu będącego przedmiotem wniosku o udzielenie dostępu, wraz z dokładnym harmonogramem.
3. Państwa członkowskie wymagają, aby każda odmowa dostępu była oparta na obiektywnych, przejrzystych i proporcjonalnych kryteriach, takich jak:
  - a) techniczna zdolność infrastruktury technicznej będącej przedmiotem wniosku o udzielenie dostępu do przyjęcia elementów szybkiej sieci łączności elektronicznej, o których mowa w ust. 2;
  - b) dostępność przestrzeni do ulokowania elementów szybkiej sieci łączności elektronicznej, o których mowa w ust. 2, z uwzględnieniem przyszłego, odpowiednio wykazanego, zapotrzebowania operatora na miejsce;
  - c) względy bezpieczeństwa i zdrowia publicznego;
  - d) integralność i bezpieczeństwo sieci, w szczególności krytycznej infrastruktury krajowej;
  - e) ryzyko, że planowane usługi łączności elektronicznej mogą spowodować poważne zakłócenia w świadczeniu innych usług za pośrednictwem tej samej infrastruktury technicznej;
  - f) dostępność realnych alternatywnych środków hurtowego dostępu do technicznej infrastruktury sieciowej oferowanych przez operatora sieci, które są odpowiednie do celu zapewniania szybkiej sieci łączności elektronicznej, pod warunkiem że taki dostęp jest oferowany na uczciwych i rozsądnych warunkach i zasadach.

Państwa członkowskie zapewniają, by operator sieci podawał przyczyny odmowy w terminie dwu miesięcy od daty wpłynięcia kompletnego wniosku o udzielenie dostępu.

4. Jeżeli odmówiono dostępu lub nie osiągnięto porozumienia w zakresie szczegółowych warunków i zasad, w tym w kwestii cen, w terminie dwóch miesięcy od daty otrzymania wniosku o udzielenie dostępu, państwa członkowskie zapewniają, aby każda strona była upoważniona do przekazania sprawy do właściwego krajowego organu ds. rozstrzygnięcia sporów.
5. Państwa członkowskie wymagają, aby krajowy organ ds. rozstrzygnięcia sporów, o którym mowa w ust. 4, uwzględniając w pełni zasadę proporcjonalności, wydał wiążącą decyzję rozwiązującą spór rozpoczęty zgodnie z ust. 4, obejmującą ustalenie sprawiedliwych i rozsądnych zasad i warunków, w tym w stosownych przypadkach ceny.

Krajowy organ ds. rozstrzygnięcia sporów rozwiązuje spór w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie w terminie czterech miesięcy od daty otrzymania kompletnego wniosku, z zastrzeżeniem okoliczności wyjątkowych, bez uszczerbku dla możliwości skierowania sprawy do sądu przez każdą ze stron.

W przypadku gdy spór dotyczy dostępu do infrastruktury dostawcy publicznych sieci łączności elektronicznej, a krajowym organem ds. rozstrzygania sporów jest krajowy organ regulacyjny, bierze on pod uwagę — w odpowiednich przypadkach — cele określone w art. 8 dyrektywy 2002/21/WE. Cena ustalona przez organ ds. rozstrzygania sporów zapewnia, aby operator sieci zapewniający dostęp miał realną możliwość uzyskania zwrotu poniesionych kosztów i uwzględnia wpływ udzielenia dostępu, który jest przedmiotem wniosku, na plan biznesowy operatora sieci zapewniającego dostęp, w tym na inwestycje realizowane przez operatora sieci, u którego złożono wniosek o udzielenie dostępu, w szczególności w odniesieniu do infrastruktury technicznej wykorzystywanej do świadczenia usług szybkiej łączności elektronicznej.

6. Niniejszy artykuł nie narusza prawa własności właściciela infrastruktury technicznej, w przypadku gdy operator sieci nie jest jej właścicielem, ani praw własności żadnych stron trzecich, takich jak właściciele nieruchomości gruntowych i majątku prywatnego.

Artykuł 4

Przejrzystość w odniesieniu do infrastruktury technicznej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w celu umożliwienia ubiegania się o udzielenie dostępu do infrastruktury technicznej zgodnie z art. 3 ust. 2 każde przedsiębiorstwo dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności miało prawo dostępu, na wniosek, do następującego minimum informacji na temat istniejącej infrastruktury technicznej dowolnego operatora sieci:

- a) lokalizacja i przebieg;
- b) rodzaj i aktualny sposób użytkowania infrastruktury; oraz
- c) punkt kontaktowy.

Państwa członkowskie zapewniają, by przedsiębiorstwo wnoszące o udzielenie dostępu określiło obszar, w którym zamierza realizować elementy szybkich sieci łączności elektronicznej.

Państwa członkowskie mogą zezwolić na ograniczenie dostępu do minimum informacji tylko wtedy, gdy jest to niezbędne ze względu na bezpieczeństwo i integralność sieci, bezpieczeństwo narodowe, zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne, poufność lub tajemnice operacyjne i handlowe.

2. Państwa członkowskie mogą nałożyć wymóg, aby każdy podmiot sektora publicznego, który ze względu na swoje zadania posiada w formie elektronicznej chociaż niektóre z elementów minimum informacji, o których mowa w ust. 1, dotyczących infrastruktury technicznej operatora sieci, udostępnił je za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego drogą elektroniczną do dnia 1 stycznia 2017 r.; państwa członkowskie wymagają, aby takie podmioty sektora publicznego udostępniały na wniosek te informacje przedsiębiorstwom dostarczającym lub upoważnionym do dostarczania publicznych sieci łączności, bez uszczerbku dla ograniczeń wynikających z ust. 1. Wszelkie aktualizacje tych informacji oraz wszelkie nowe elementy minimum informacji, o którym mowa w ust. 1, otrzymane przez podmiot prawa publicznego, są udostępniane pojedynczemu punktowi informacyjnemu w terminie dwóch miesięcy od ich otrzymania. Okres ten może zostać wydłużony o maksymalnie jeden miesiąc, jeżeli jest to konieczne, aby zagwarantować rzetelność dostarczonych informacji.

3. Minimum informacji udostępnione pojedynczemu punktowi informacyjnemu zgodnie z ust. 2 jest niezwłocznie udostępniane za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego w formie elektronicznej na proporcjonalnych, niedyskryminujących i przejrzystych warunkach. Państwa członkowskie zapewniają, aby pojedynczy punkt informacyjny udostępnił minimum informacji zgodnie z niniejszym ustępem do dnia 1 stycznia 2017 r.

4. Jeżeli minimum informacji, o którym mowa w ust. 1, nie jest dostępne za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego, państwa członkowskie wymagają, aby operatorzy sieci udzielali dostępu do takich informacji na indywidualny pisemny wniosek złożony przez przedsiębiorstwo dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności. We wniosku tym określa się przewidywany obszar związany z realizacją elementów szybkich sieci łączności elektronicznej. Dostępu do informacji udziela się w terminie dwóch miesięcy od daty wpłynięcia pisemnego wniosku na proporcjonalnych, niedyskryminujących i przejrzystych warunkach, bez uszczerbku dla ograniczeń określonych w ust. 1.

5. Na pisemny wniosek przedsiębiorstwa dostarczającego lub upoważnionego do dostarczania publicznych sieci łączności państwa członkowskie wymagają, aby operatorzy sieci uznawali uzasadnione wnioski o umożliwienie inspekcji na miejscu w odniesieniu do określonych elementów ich infrastruktury technicznej. We wniosku tym określa się odpowiednie elementy sieci związane z planowanym wdrożeniem elementów szybkich sieci łączności elektronicznej. Zgody na inspekcję na miejscu w odniesieniu do określonych elementów sieci udziela się na proporcjonalnych, niedyskryminujących i przejrzystych warunkach w terminie jednego miesiąca od daty wpłynięcia pisemnego wniosku, bez uszczerbku dla ograniczeń przewidzianych w ust. 1.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku powstania sporów dotyczących praw i obowiązków przewidzianych w niniejszym artykule, każda ze stron miała prawo do przekazania sporu do krajowego organu ds. rozstrzygania sporów. Krajowy organ ds. rozstrzygania sporów, uwzględniając w pełni zasadę proporcjonalności, wydaje wiążącą decyzję rozstrzygającą spór w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie w ciągu dwóch miesięcy, z zastrzeżeniem okoliczności wyjątkowych, bez uszczerbku dla możliwości skierowania sprawy do sądu przez każdą ze stron.

7. Państwa członkowskie mogą ustanowić zwolnienia z obowiązków przewidzianych w ust. 1–5, w przypadku gdy istniejącą infrastrukturę techniczną uznaje się za nieprzydatną technicznie do celów realizacji szybkich sieci łączności elektronicznej lub w przypadku krytycznej infrastruktury krajowej. Zwolnienia takie muszą być należycie uzasadnione. Zainteresowanym stronom zapewnia się możliwość zgłoszenia w rozsądnym terminie uwag do projektu zwolnień. Wszelkie takie zwolnienia podlegają zgłoszeniu do Komisji.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności, które uzyskują dostęp do informacji zgodnie z niniejszym artykułem, podejmowały odpowiednie środki, aby zapewnić przestrzeganie poufności oraz tajemnic operacyjnych i handlowych.

Artykuł 5

Koordinacja robót budowlanych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy operator sieci miał prawo do negocjowania umów dotyczących koordynacji robót budowlanych z przedsiębiorstwami dostarczającymi lub upoważnionymi do dostarczania sieci łączności elektronicznej w celu wdrożenia elementów szybkich sieci łączności elektronicznej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy operator sieci wykonujący bezpośrednio lub pośrednio roboty budowlane finansowane w całości albo w części ze środków publicznych rozpatrywał pozytywnie każdy uzasadniony wniosek o koordynację robót budowlanych na przejrzystych i niedyskryminujących warunkach, złożony przez przedsiębiorstwa dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności w celu wdrożenia elementów szybkich sieci łączności elektronicznej. Taki wniosek jest rozpatrzony pozytywnie, pod warunkiem że:

- a) jego uwzględnienie nie spowoduje dodatkowych kosztów, w tym związanych z dodatkowymi opóźnieniami, w odniesieniu do pierwotnie przewidzianych robót budowlanych;
- b) jego uwzględnienie nie utrudni kontroli nad koordynacją tych robót; oraz
- c) wniosek o koordynację zostanie złożony odpowiednio wcześniej nie później niż miesiąc przed przedłożeniem ostatecznego projektu właściwym organom w celu uzyskania zezwolenia.

Państwa członkowskie mogą ustanowić zasady podziału kosztów związanych z koordynacją robót budowlanych.

3. Jeżeli porozumienie dotyczące koordynacji robót budowlanych zgodnie z ust. 2 nie zostanie osiągnięte w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania formalnego wniosku o rozpoczęcie negocjacji, państwa członkowskie zapewniają, aby każda strona miała prawo do skierowania sprawy do właściwego krajowego organu ds. rozstrzygania sporów.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowy organ ds. rozstrzygania sporów, o którym mowa w ust. 3, uwzględniając w pełni zasadę proporcjonalności, wydał decyzję rozstrzygającą spór rozpoczęty zgodnie z ust. 3, obejmującą ustalenie sprawiedliwych i niedyskryminujących zasad, warunków i opłat, gdy jest to uzasadnione.

Krajowy organ ds. rozstrzygania sporów rozstrzyga spór w najkrótszym możliwym terminie, nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od otrzymania kompletnego wniosku, z zastrzeżeniem okoliczności wyjątkowych, bez uszczerbku dla możliwości skierowania sprawy do sądu przez każdą ze stron.

5. Państwa członkowskie mogą ustanowić zwolnienia z obowiązków przewidzianych w niniejszym artykule w przypadku robót budowlanych o niewielkim znaczeniu pod względem wartości, wielkości lub czasu trwania lub w przypadku krytycznej infrastruktury krajowej. Zwolnienia takie są należycie uzasadnione. Zainteresowanym stronom zapewnia się możliwość zgłoszenia w rozsądnym terminie uwag do projektu zwolnień. Wszelkie takie zwolnienia podlegają zgłoszeniu do Komisji.

Artykuł 6

Przejrzystość w odniesieniu do planowanych robót budowlanych

1. Do celów negocjowania umów dotyczących koordynacji robót budowlanych, o których mowa w art. 5, państwa członkowskie wymagają, aby na indywidualny pisemny wniosek przedsiębiorstwa dostarczającego lub upoważnionego do dostarczania publicznych sieci łączności każdy operator sieci udostępniał następujące minimum informacji na temat trwających lub planowanych robót budowlanych dotyczących jego infrastruktury technicznej, na które wydano zezwolenie, w przypadku których procedura udzielania zezwolenia jest w toku lub w przypadku których przewiduje się złożenie do właściwych organów pierwszego wniosku o udzielenie zezwolenia w ciągu najbliższych sześciu miesięcy:

- a) lokalizację i rodzaj robót;
- b) elementy sieci, których dotyczą roboty;
- c) przewidywaną datę rozpoczęcia robót i czas ich trwania; oraz
- d) punkt kontaktowy.

Przedsiębiorstwo dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności określa we wniosku obszar, na którym przewiduje realizację elementów szybkich sieci łączności elektronicznej. Operatorzy sieci udzielają informacji będących przedmiotem wniosku w terminie dwóch tygodni od daty otrzymania pisemnego wniosku na proporcjonalnych, niedyskryminujących i przejrzystych warunkach. Państwa członkowskie mogą zezwolić na ograniczenie dostępu do minimum informacji tylko wtedy, gdy jest to niezbędne ze względu na bezpieczeństwo i integralność sieci, bezpieczeństwo narodowe, zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne, poufność lub tajemnice operacyjne i handlowe.

2. Operator sieci może odmówić uwzględnienia wniosku, określonego w ust. 1, jeżeli:

- a) informacje będące przedmiotem wniosku zostały przez niego udostępnione publicznie w formacie elektronicznym; lub
- b) dostęp do takich informacji jest zapewniony za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego.

3. Państwa członkowskie zapewniają, by operator sieci udostępnił żądane minimum informacji, o którym mowa w ust. 1, za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku powstania sporów dotyczących praw i obowiązków przewidzianych w niniejszym artykule każda ze stron miała prawo do przekazania sporu do krajowego organu ds. rozstrzygania sporów. Krajowy organ ds. rozstrzygania sporów, uwzględniając w pełni zasadę proporcjonalności, wydaje wiążącą decyzję rozstrzygającą spór w najkrótszym możliwym terminie, nie później niż w dwóch miesiące, z zastrzeżeniem okoliczności wyjątkowych, bez uszczerbku dla możliwości skierowania sprawy do sądu przez każdą ze stron.

5. Państwa członkowskie mogą ustanowić zwolnienia z obowiązków przewidzianych w niniejszym artykule w przypadku robót budowlanych o niewielkiej wartości lub w przypadku krytycznej infrastruktury krajowej. Takie zwolnienia są należycie uzasadnione. Zainteresowanym stronom zapewnia się możliwość zgłoszenia uwag do projektu zwolnień w rozsądnym terminie. Wszelkie takie zwolnienia podlegają zgłoszeniu do Komisji.

Artykuł 7

Procedura udzielania zezwoleń

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszelkie odnośne informacje na temat warunków i procedur dotyczących udzielania zezwoleń na roboty budowlane niezbędne w celu wdrożenia elementów szybkich sieci łączności elektronicznej, w tym wszelkie informacje dotyczące zwolnień mających zastosowanie do takich elementów w odniesieniu do niektórych lub wszystkich zezwoleń wymaganych na mocy prawa krajowego, były dostępne za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, by każde przedsiębiorstwo dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności miało prawo do przedkładania, w formie elektronicznej za pośrednictwem pojedynczego punktu informacyjnego, wniosków o udzielenie zezwoleń wymaganych w odniesieniu do robót budowlanych niezbędnych w celu wdrożenia elementów szybkich sieci łączności elektronicznej.

3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby właściwe organy udzielały lub odmawiały udzielenia zezwoleń w terminie czterech miesięcy od daty wpłynięcia pełnego wniosku, bez uszczerbku dla innych konkretnych terminów lub obowiązków określonych w celu odpowiedniego przeprowadzenia procedury, które mają zastosowanie w odniesieniu do procedury przyznawania zezwoleń zgodnie z przepisami krajowymi lub unijnymi, lub dla postępowania odwoławczego. Państwa członkowskie mogą postanowić, że — wyjątkowo, w należycie uzasadnionych przypadkach — termin ten może zostać przedłużony. Dodatkowy termin jest najkrótszym możliwym terminem, aby udzielić lub odmówić zezwolenia. Każda odmowa jest odpowiednio uzasadniana na podstawie obiektywnych, przejrzystych, niedyskryminujących i proporcjonalnych kryteriów.

4. Państwa członkowskie mogą zapewnić, aby każde przedsiębiorstwo dostarczające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności, które poniosło szkody w wyniku niedotrzymania terminów obowiązujących na mocy ust. 3, miało prawo do otrzymania odszkodowania za poniesione szkody, zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 8

Wewnątrzbudynkowa infrastruktura techniczna

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie nowo wznoszone budynki w siedzibie użytkownika końcowego, w tym ich elementy będące współwłasnością, w odniesieniu do których wnioski o wydanie pozwolenia na budowę zostały złożone po dniu 31 grudnia 2016 r., były wyposażone w wewnątrzbudynkową infrastrukturę techniczną przystosowaną do szybkich łączy, aż do punktu dostępu budynku z punktem końcowym sieci. Ten sam obowiązek stosuje się w przypadku generalnych prac remontowych, w przypadku których wnioski o wydanie pozwolenia budowlanego zostały złożone po dniu 31 grudnia 2016 r.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie nowo wznoszone budynki wielorodzinne, w przypadku których wnioski o wydanie pozwolenia budowlanego zostały złożone po dniu 31 grudnia 2016 r., były wyposażone w punkt dostępu. Ten sam obowiązek stosuje się w przypadku generalnych prac remontowych w budynkach wielorodzinnych, w przypadku których wniosek o wydanie pozwolenia budowlanego został złożony po dniu 31 grudnia 2016 r.
3. Budynki wyposażone zgodnie z niniejszym artykułem kwalifikują się do przyznania im etykiety „gotowy na szybki internet”, o ile państwo członkowskie zdecyduje się na wprowadzenie takiej etykiety.
4. Państwa członkowskie mogą przewidzieć zwolnienia z obowiązków określonych w ust. 1 i 2 w odniesieniu do niektórych kategorii budynków, w szczególności budynków jednorodzinnych, lub generalnych prac remontowych, w przypadkach gdy wypełnienie tych obowiązków jest nieproporcjonalnym obciążeniem, na przykład w kategoriach kosztów dla indywidualnych właścicieli lub wspólnot lub w odniesieniu do typów budynków, jak np. określonych kategorii zabytków, budynków o znaczeniu historycznym, domów wakacyjnych, budynków wojskowych lub innych budynków wykorzystywanych do celów bezpieczeństwa narodowego. Zwolnienia takie są należycie uzasadniane. Zainteresowanym stronom zapewnia się możliwość zgłoszenia w rozsądnym terminie uwag do projektu zwolnień. Wszelkie takie zwolnienia podlegają zgłoszeniu do Komisji.

Artykuł 9

Dostęp do wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby — z zastrzeżeniem ust. 3 akapit pierwszy — każdy dostawca publicznych sieci łączności miał prawo do budowy swojej sieci, na własny koszt, aż do punktu dostępu.
  2. Państwa członkowskie zapewniają, aby — z zastrzeżeniem ust. 3 akapit pierwszy — każdy dostawca publicznych sieci łączności miał prawo dostępu do wszelkiej istniejącej wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej do celów wdrożenia szybkiej sieci łączności elektronicznej, jeżeli powielanie jest technicznie niemożliwe lub ekonomicznie nieopłacalne.
  3. Państwa członkowskie zapewniają, aby każdy posiadacz prawa do użytkowania punktu dostępu oraz wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej pozytywnie rozpatrywał wszystkie uzasadnione wnioski o zapewnienie dostępu składane przez dostawców publicznych, jakie mogą nałożyć dostawcy publicznej sieci łączności na uczciwych i niedyskryminacyjnych warunkach, w tym — w odpowiednich przypadkach — cenowych.
- Jeżeli porozumienie dotyczące dostępu, o którym mowa w ust. 1 lub 2, nie zostanie osiągnięte w terminie dwóch miesięcy od otrzymania formalnego wniosku o udzielenie dostępu, państwa członkowskie zapewniają, aby każda ze stron miała prawo do przekazania sprawy do właściwego krajowego organu ds. rozstrzygania sporów w celu oceny zgodności z wymogami określonymi w tych ustępach. Krajowy organ ds. rozstrzygania sporów, uwzględniając w pełni zasadę proporcjonalności, wydaje wiążącą decyzję rozstrzygającą spór w najkrótszym możliwym terminie, nie później niż w ciągu dwóch miesięcy, z zastrzeżeniem okoliczności wyjątkowych, bez uszczerbku dla możliwości skierowania sprawy do sądu przez każdą ze stron.
4. Państwa członkowskie mogą udzielać zwolnień z wymogów ust. 1–3 w przypadku budynków, w których dostęp do istniejącej sieci kończącej się w obiektach użytkowników końcowych i nadającej się do świadczenia szybkich usług łączności elektronicznej zapewniany jest na obiektywnych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących warunkach.
  5. W przypadku braku dostępnej infrastruktury wewnątrzbudynkowej przystosowanej do szybkich łączy państwa członkowskie zapewniają, aby każdy dostawca publicznych sieci łączności miał prawo do zakończenia swojej sieci w lokalu abonenta pod warunkiem zgody abonenta i pod warunkiem zminimalizowania wpływu na własność prywatną osób trzecich.
  6. Niniejszy artykuł nie powoduje uszczerbku dla prawa własności właściciela punktu dostępu lub wewnątrzbudynkowej infrastruktury technicznej, w przypadku gdy posiadacz prawa użytkowania tej infrastruktury lub punktu dostępu nie jest ich właścicielem, ani praw własności osób trzecich, takich jak właściciele gruntu i budynku.

Państwa członkowskie mogą przewidzieć przepisy dotyczące odpowiedniego odszkodowania finansowego dla osób, które ponoszą szkodę w wyniku wykonywania praw przewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 10

Właściwe organy

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby każde z zadań powierzonych krajowemu organowi ds. rozstrzygania sporów było wykonywane przez co najmniej jeden właściwy podmiot.
2. Krajowy organ ds. rozstrzygania sporów wyznaczony przez państwo członkowskie zgodnie z ust. 1 jest prawnie odrębny i funkcjonalnie niezależny od wszelkich operatorów sieci. Państwa członkowskie mogą zezwolić, aby krajowy organ ds. rozstrzygania sporów pobierał opłaty na pokrycie kosztów wykonywania powierzonych mu zadań.

3. Państwa członkowskie wymagają, aby wszystkie strony w pełni współpracowały z krajowym organem ds. rozstrzygania sporów.
4. Państwa członkowskie powołują co najmniej jeden właściwy podmiot na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, który pełni funkcje pojedynczego punktu informacyjnego, o którym mowa w art. 4, 6 i 7. Do celów pokrycia kosztów pełnienia tych funkcji państwa członkowskie mogą zezwolić, by za korzystanie z pojedynczych punktów informacyjnych pobierane były opłaty.
5. Państwa członkowskie zgodnie z niniejszym artykułem powiadają Komisję o nazwach poszczególnych właściwych organów pełniących funkcję na mocy niniejszej dyrektywy w terminie do dnia 1 lipca 2016 r. i o wszelkiej zmianie powyższego przed wejściem w życie takiego wyznaczenia lub takiej zmiany.
6. Od wszelkich decyzji podejmowanych przez właściwe organy, o których mowa w niniejszym artykule, przysługuje odwołanie do sądu zgodnie z prawem krajowym.

Artykuł 11

Sankcje

Państwa członkowskie ustanawiają zasady stosowania sankcji za naruszenie środków krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i podejmują wszelkie środki konieczne dla zapewnienia ich wykonania. Przewidziane sankcje są odpowiednie, skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

Artykuł 12

Przegląd

Do dnia 1 lipca 2018 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie wdrożenia niniejszej dyrektywy. Sprawozdanie to zawiera podsumowanie skutków środków przewidzianych w niniejszej dyrektywie oraz ocenę postępów w realizacji jej celów, w tym ocenę, czy i jak niniejsza dyrektywa może w dalszym ciągu przyczynić się do osiągnięcia ambitniejszych celów niż cele określone w agendzie cyfrowej.

Artykuł 13

Transpozycja

Państwa członkowskie przyjmują i publikują przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie do dnia 1 stycznia 2016 r. Informują one o tym Komisję.

Państwa członkowskie stosują te środki od dnia 1 lipca 2016 r.

Środki przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odesłania określone są przez państwa członkowskie.

Artykuł 14

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 15

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 maja 2014 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

M. SCHULZ

Przewodniczący

W imieniu Rady

D. KOURKOULAS

Przewodniczący